

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1922 kl. 6 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911 ävensom i ämnet väckta motioner.

(1:sta avd.)

I en den 17 februari 1922 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 114, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *Prop. nr 114.*
dels antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 5, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911.

Häri genom förordnas, att § 5, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911 skola hava följande ändrade lydelse:

§ 5.

Vid resa från Norge till Sverige över här nedan angivna delar av gränsen, annorledes än med järnväg ävensom järnvägsledes intill första vid järnvägen belägna tullkammare, vare det, med undantag för spel-
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 34 häft. (Nr 40.) 1

kort, vilka äro underkastade såväl stämpelavgift som tull, samt brännvin och sprit jämte därmed beredda drycker ävensom vin och arbetad tobak, för vilka senare varor tull skall erläggas, medgivet att av till införsel tillåtna, tull underkastade naturalster eller tillverkningar tullfritt medföra följande partier, därest dessa uteslutande äro avsedda för gränsbefolkningens hushållsbehov, nämligen:

- I. över gränsen mot Bohuslän öster om linjen Saltbacken—
Sponviks skansar, mot Dalsland samt mot Värmland med
undantag av den norr om gränstullstationen i Mitandersfors
belägna delen av gränsen:
 - bröd, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 - fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 - garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 - kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
 - malt, 10 kilogram,
 - maltdrycker, alla slag, tillsammans 5 liter,
 - risgryn, 5 kilogram,
 - socker och sirap, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 - spannmål, omalen, 40 kilogram,
 - spannmål, malen, 25 kilogram,
 - vävnader, alla slag, till ett sammanlagt värde av 75 kronor
samt
andra varor till ett sammanlagt värde av 60 kronor;
- II. över gränsen mot Värmland norr om gränstullstationen i Mitandersfors:
 - bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
 - fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 - garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
 - kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
 - malt, 40 kilogram,
 - maltdrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
 - risgryn, 5 kilogram,
 - socker och sirap, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
 - spannmål, omalen, 150 kilogram,
 - spannmål, malen, 100 kilogram,
 - vävnader, alla slag, till ett sammanlagt värde av 75 kronor
samt
andra varor till ett sammanlagt värde av 100 kronor;
- III. över gränsen mot Dalarna, Härjedalen och Jämtland:
 - bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,

fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
malt, 40 kilogram,
maltdrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
risgryn, 5 kilogram,
socker och sirap, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
spannmål, omalen och malen, tillsammans 600 kilogram,
vävnader, alla slag, till ett sammanlagt värde av 150 kronor
samt

andra varor till ett sammanlagt värde av 150 kronor;

IV. över gränsen mot Lappland:

bröd, alla slag, tillsammans 20 kilogram,
fläsk, alla slag, tillsammans 10 kilogram,
garn, alla slag, tillsammans 5 kilogram,
kaffe, alla slag, och kaffesurrogat, tillsammans 5 kilogram,
malt, 40 kilogram,
maltdrycker, alla slag, tillsammans 10 liter,
risgryn, 5 kilogram,
socker och sirap, alla slag, tillsammans 50 kilogram,
spannmål, omalen och malen, tillsammans 600 kilogram,
vävnader, alla slag, till ett sammanlagt värde av 150 kronor
samt

andra varor till ett sammanlagt värde av 300 kronor.

Där vara av resande medföres i större myckenhet, än ovan stadgats, skall tull, enligt vad eljest gäller, erläggas för hela den av varan införda kvantiteten.

Resa flera medlemmar av ett hushåll tillsammans, åtnjutes tullfrihet endast av en av dem.

Tullfrihet, varom i denna paragraf sägs, gäller icke för varor, som i handelsavsikt införas vare sig för att i vanlig ordning försäljas eller för att utlämnas såsom ersättning för verkställt arbete, ej heller för varor, som av handlande eller för handlandes räkning införas, såvitt de äro av de slag, med vilka han idkar handel; dock äger för särskilda fall generaltullstyrelsen härifrån medgiva undantag.

Resande vare, om tulltjänsteman sådant fordrar, skyldig att avlämna, jämte uppgift om yrke och hemvist, en på tro och heder avgiven skriftlig förklaring angående den avsedda användningen av de varor, han medför. Införas varorna icke för resandes egen räkning, skall sådan förklaring avgivas av den, för vilkens räkning de införas.

Underlåter vederbörande avlämna dylik förklaring, skola varorna i vanlig ordning tullbehandlas.

Hurusom för socker, vilket enligt denna paragraf införes tullfritt, jämväl frihet från sockerskatt må åtnjutas, därom är särskilt stadgat.

§ 8.

4. Varor, som av gränsbefolkningen för hushållsbehov föras från Norge eller Finland till närbelägen ort i Sverige för att här förädlas genom blekning, färgning, garvning, hyvling, malning, spinning, vävning eller annan dylik bearbetning eller för reparation och som efter sådan förädling eller reparation till ursprungslandet återutföras, äro vid införseln fria från tullumgälder, för så vitt varuägaren ställer sig till efterrättelse de närmare kontrollföreskrifter, vilka till förekommande av missbruk kunna varda i enlighet med de allmänna anvisningar, som av generaltullstyrelsen i ämnet utfärdas, meddelade av vederbörande tullmyndighet vid gränsen.

Frihet från tullumgälder åtnjutes, under enahanda förutsättning, jämväl för dragare och fordon, som av gränsbefolkningen föras från Norge eller Finland till närbelägen ort i Sverige för att under viss kortare tid här användas till timmerforsling eller annat dylikt ändamål, likasom även för kreatur, vilka från sagda främmande länder införas för att under viss tid å sådan ort gå i bet. Därest tiden för sådan disposition inom Sverige, som nu blivit sagd, överstiger sex månader, skall medgivande av tullfrihet ankomma på prövning av vederbörande tullmyndighet vid gränsen i enahanda ordning och under villkor, som här ovan i mom. 1 föreskrivas, samt med iakttagande tillika av de allmänna anvisningar, som av generaltullstyrelsen i ämnet utfärdas.

§ 9.

2. Varor, som av gränsbefolkningen för hushållsbehov föras från Sverige till Norge eller Finland för att förädlas genom blekning, färgning, garvning, hyvling, malning, spinning, vävning eller annan dylik bearbetning eller för reparation och som efter sådan förädling eller reparation återinföras, skola vid återinförseln vara fria från tullumgälder, för så vitt varuägaren ställer sig till efterrättelse de närmare kontrollföreskrifter, vilka till förekommande av missbruk kunna varda i enlighet med de allmänna anvisningar, som av generaltullstyrelsen i ämnet utfärdas, meddelade av vederbörande tullmyndighet vid gränsen.

dels ock besluta, att förordningen skall träda i kraft å dag, Kungl. Maj:t bestämmer.

Till utskottet hava jämväl hänvisats tre i anledning av förevarande proposition väckta motioner, nämligen

1) motionen nr 119 i första kammaren av herr *K. A. Nilson*, däri hemställdt om avslag å nämnda proposition;

2) motionen nr 217 i andra kammaren av herr *Lindberg*, däri hemställdt,

»att riksdagen beslutar sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse av bland annat § 5 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911, att orden i slutet av fjärde stycket: 'dock äger för särskilda fall generaltullstyrelsen härifrån medgiva undantag', utbytas mot orden: 'dock äger tullmyndighet vid gränsen härifrån medgiva undantag i enlighet med de allmänna anvisningar, som av generaltullstyrelsen i ämnet utfärdas'; samt

3) motionen nr 223 i andra kammaren av herr *Osberg* m. fl., däri hemställdt,

»att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i propositionen nr 114 framlagda förslag om viss tullfrihet vid resa från Norge till Sverige över gränsen mot Bohuslän öster om linjen Saltbacken—Sponviks skansar, mot Dalsland samt mot Värmland med undantag av den norr om gränstullstationen i Mitandersfors belägna delen av gränsen».

Under den s. k. mellanrikslagens giltighetstid voro svenska eller norska naturalster och tillverkningar vid införsel från det ena riket till det andra i regel fria från tullavgifter. Vissa mindre partier av en del enligt den allmänna regeln tullpliktiga förnödenheter fingo därjämte tullfritt införas vid gränstrafik. Sistnämnda medgivande modifierades år 1887 såtillvida, att det förklarades icke gälla för varor, som infördes i handelsavsikt. Efter att vid 1890 års riksdag hava undergått en mindre ändring trädde mellanrikslagen slutligen på grund av uppsägelse från svensk sida år 1897 i sin helhet ur kraft.

Ehuru den allmänna tullfriheten för svenska eller norska naturalster eller tillverkningar sålunda bortföll, bibehölls i vartdera av de båda rikena de lättnader, vilka för gränsbefolkningen ansågos särskilt betydelsefulla. De från svensk sida tillämpliga reglerna härvid intogos i förordningen den 28 maj 1897 angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, vilken förordning därefter, så länge unionen ägde bestånd, årligen förnyades i väsentligen oförändrad lydelse — sista gången den 12 maj 1905. I anslutning till

Motionerna
I: 119,
II: 217 och
II: 223.

Utskottet.
Återblick.

mellanrikslagens bestämmelser medgävos enligt nämnda förordning vid resa landvägen — varmed jämväl förstods resa över insjö eller flod m. m. — från Norge till Sverige rätt att av till införsel tillåtna natur-alster eller tillverkningar tullfritt medföra vissa mindre partier, vilka emellertid voro betydligt knappare tillmätta än motsvarande partier enligt mellanrikslagen.

Efter unionsupplösningen vidtogos enligt förordningen den 16 maj 1906 ytterligare inskränkningar i fråga om tullfriheten vid gränstrafik, varvid i stort sett de bestämmelser tillkommo, som för närvarande tillämpas. Såsom den betydelsefullaste av de förändringar, sistnämnda förordning medförde, må framhållas, att all tullfrihet bortföll vad gränsen söder om tullstationen i Mitandersfors i Värmland angår. En ytterligare betydelsefull skiljaktighet mellan 1906 års och äldre förordningar bestod däri, att tullfrihet efter nämnda tidpunkt endast åtnjöts vid resa över gränsen annorledes än med järnväg.

De förändringar, som regleringen av gränshandeln sedan år 1906 undergått, inskränka sig i huvudsak till, att de tullfria kvantiteterna genom beslut av 1909 och 1912 års riksdagar väsentligt ökats, särskilt beträffande de i kommunikationshänseende sämst ställda trakterna.

Utöver vad nu nämnts hava såväl före som efter år 1906 tullfrihet vid införsel över gränsen till Norge varit medgiven i en del särskilda fall. Bestämmelserna härutinnan äro i 1911 års tulltaxa att finna i § 4 r) andra punkten, § 6, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2.

De norska bestämmelser, som åsyfta att i motsvarande avseende reglera gränshandeln, äro i stort sett likartade med de svenska. De mest betydande olikheterna bestå däri, att enligt de i Norge gällande reglerna de tullfria kvantiteterna icke ökats sedan 1905, varjämte tullfriheten gäller även vid transport från Sverige till Norge med järnväg.

Beträffande uppkomsten av nu föreliggande förslag till ändringar i gränstrafikbestämmelserna samt frågans vidare utveckling har till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet anförts i huvudsak följande.

Under de senaste åren hade bland gränsbefolkningen såväl i Sverige som i Norge framkommit önskemål om en revidering av de nu gällande bestämmelserna, varvid man i allmänhet syntes hava åsyftat att få till stånd ett återupptagande av de regler, som gällde före utfärdandet av 1906 års förordning.

På ett för ändamålet anordnat möte i Fredrikshald den 28 april 1919 mellan representanter för vissa svenska och norska gränskommuner

hade sålunda frågan om en framställning till svenska och norska regeringarna angående lättnader i gränstrafiken mellan länderna varit föremål för överläggning. Man hade därvid enats om en resolution, utgörande en hemställan till de bägge regeringarna om att förutvarande ömsesidiga lättnader i gränstrafiken måtte bli återupprättade på båda sidor om gränsen ungefär i den omfattning, som ägde rum före den 16 maj 1906. Från svensk sida hade ett tiotal gränssocknar anslutit sig till berörda resolution.

Tull- och traktatkommitténs skandinaviska avdelning, som funnit frågan om den svensk-norska gränstrafiken falla inom området för dess uppdrag, hade den 30 juni 1920 till Kungl. Maj:t inkommit med en framställning i ämnet, närmast avseende frågan om återinförande av fri gränshandel söder om Mitandersfors. Avdelningen hade därvid meddelat bland annat, att den i syfte att erhålla en mera ingående kännedom om gränsbefolkningens önskemål i denna fråga från länsstyrelserna i Göteborg, Vänersborg och Karlstad infordrat vissa upplysningar i frågan. Av de sålunda vunna upplysningarna samt av vad avdelningen inhämtat beträffande den ställning, norska gränsbefolkningen intog till frågan, hade det synts avdelningen framgå, att befolkningen på bägge sidor om den del av gränsen, å vilken den förut medgivna tullfriheten upphävts genom förordningen den 16 maj 1906, eller på svenska sidan av hela gränssträckan söder om Mitandersfors i allmänhet önskade en återgång till de förhållanden, som rått under tiden närmast före sistnämnda datum.

Sedan överenskommelse träffats att frågan om en revision av de gällande gränstrafikbestämmelserna skulle behandlas vid det skandinaviska delegationsmötet i Kristiania i januari 1920, hade skandinaviska avdelningen inom tull- och traktatkommittén för att till sistnämnda möte vinna en ytterligare vidgad överblick över hithörande förhållanden verkställt utredningar rörande bland annat omfattningen av gränshandeln, d. v. s. den tullfria exporten och importen av eljest tullpliktiga varor över norska gränsen sedan år 1904.

Denna utredning hade givit vid handen, å ena sidan att en avsevärd del, i varje fall mer än hälften av hela gränshandeln före år 1906 torde hava fallit på gränssträckan söder om Mitandersfors, å andra sidan att gränshandeln måste, om den jämfördes med rikets handelsomsättning i dess helhet, anses vara av jämförelsevis obetydlig omfattning. Ur finanspolitisk synpunkt hade sålunda knappast något hinder för medgivande av de begärda lättnaderna kunnat anses föreligga.

Enligt en från den norska traktatkommissionen erhållen uppställ-

ning över tullpliktiga varor, som med stöd av gränshandelsbestämmelserna tullfritt införts från Sverige till Norge, hade värdet av denna införsel jämväl för Norges del sjunkit med mer än hälften efter införandet av 1906 års bestämmelser.

I enlighet med förberörda överenskommelse hade frågan slutligen behandlats av de svenska och norska delegationerna vid de skandinaviska traktatdelegationernas konferens i Kristiania den 29—31 januari 1920. Man hade därvid till en början ansett sig kunna konstatera, att de ifrågasatta lättnaderna för gränshandeln motsvarades av ett allmänt önskemål hos befolkningen på båda sidor om gränsen. De skäl av praktisk ekonomisk natur för beviljande av dessa lättnader, som genom utredningarna förebragts, hade delegationerna funnit beaktansvärda, och med hänsyn härtill ävensom ur synpunkten av de strävanden, som åsyftade ett stärkande av samhörighetskänslan mellan de skandinaviska folken, hade delegationerna ansett sig böra förorda en revision av gällande bestämmelser i den av gränsbefolkningen önskade riktningen. Delegationerna hade till följd härav beslutat att var för sig hos sin regering hemställa om vidtagande av åtgärder i sådant syfte.

I samband härmed hade avdelningen emellertid velat framhålla, att bestämmelserna från tiden före 1906 icke lämpligen syntes kunna i detalj återupptagas, enär dels den omständigheten, att förhållandena i gränstrakterna sedan dess i flera avseenden undergått väsentliga förändringar, dels önskvärldheten av, att likformighet mellan de svenska och norska bestämmelserna i ämnet i allmänhet komme till stånd, möjligen kunde komma att föranleda vissa avvikelser. Avsikten vore därför att, under förutsättning av de bägge regeringarnas godkännande i princip av de framförda synpunkterna, fortsätta de påbörjade utredningarna och därefter framlägga närmare utarbetade förslag till ändrade bestämmelser i ämnet.

Under åberopande av det anförda hade avdelningen slutligen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes träda i förbindelse med norska regeringen för vinnande av enighet i princip angående önskvärldheten av en återgång i huvudsak till de bestämmelser rörande gränshandeln mellan Sverige och Norge, som gällt närmast före år 1906.

Vidare hade i oktober 1919 från kommunalfullmäktige i Tärna socken i Västerbottens län till Kungl. Maj:t inkommit en framställning om, att de efter varuvärdet angivna kvantitetsbegränsningarna för tullfri

införsel över vissa delar av gränsen mot Norge måtte erhålla den jämkning, som betingades av penningvärdets fall.

I ett den 23 mars 1920 över sistberörda framställning avgivet utlåtande hade generaltullstyrelsen bland annat uttalat, att styrelsen funnit då rådande förhållanden på varumarknaden påkalla författningsändring i angiven riktning ävensom att den ifrågasatta författningsändringen givetvis borde utsträckas att avse samtliga de delar av gränsen mot Norge, för vilka ifrågavarande bestämmelser vore gällande.

Den 26 juli 1920 hade tull- och traktatkommitténs skandinaviska avdelning inkommit med ytterligare en framställning i ämnet. Avdelningen hade därvid erinrat om, att dess förutnämnda förslag i första hand innebure, att, såsom före år 1906 varit fallet, vissa lättnader i gränstrafiken borde införas jämväl för den del av gränsen, som vore belägen söder om Mitandersfors i Värmland. Enligt avdelningens mening borde emellertid i samband härmed gränstrafikbestämmelserna i hela deras vidd överses och undergå de jämkningar, som till äventyrs kunde av under tidernas lopp ändrade förhållanden finnas påkallade.

I enlighet med utav avdelningen i anslutning härtill framlagt förslag hade länsstyrelserna i Göteborg, Vänersborg, Karlstad, Falun, Östersund, Umeå och Luleå anbefallts att inhämta gränsbefolkningens mening beträffande den föreslagna revisionen av gränstrafikbestämmelserna samt häröver avgiva redogörelser och yttranden. Vad härigenom framkommit hade i stort sett varit ägnat att förstärka intrycket av, att gränsbefolkningen i allmänhet önskade en återgång till bestämmelserna före 1906, dock med den förändringen, att de tullfria kvantiteterna borde — i vissa fall högst avsevärt — utökas.

Ehuru sålunda gränsbefolkningens önskemål i huvudsak syntes gå i riktning av ökade lättnader för gränshandeln, hade dock framställningar i motsatt syfte icke alldeles saknats. Till stöd för sistberörda framställningar hade i allmänhet åberopats, att ökade lättnader för gränshandeln skulle lända till betydande skada för de svenska handlandena i de trakter, som därav berördes.

I enlighet med vad tull- och traktatkommitténs skandinaviska avdelning i sin förberörda framställning den 30 juni 1920 hemställt hade i januari 1921 hänvändelse gjorts till norska regeringen, som meddelat, att den delade svenska regeringens uppfattning angående önskvärdheten av en återgång i huvudsak till de bestämmelser i ämnet, vilka gällt före år 1906. I samband härmed hade norska regeringen

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 34 häft. (Nr 40.) 2

erinrat om, att de norska och svenska traktatkommittéerna samarbetade i frågan och skulle, sedan de uppnått enighet om vissa mindre betydande ändringar i de gamla bestämmelserna, för sina respektive regeringar framlägga förslag till nya stadganden i ämnet.

Skandinaviska avdelningen hade för sin del avlåtit framställning med sådant förslag den 22 mars 1921. Avdelningen hade därvid meddelat bland annat, att förslaget, som avsåge ändrad lydelse av tulltaxeförordningen § 5, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2, uppgjorts i samråd med representanter för generaltullstyrelsen. Vad anginge de allmänna riktlinjer, som därvid följts, hade man i första rummet utgått från den mellan de bägge regeringarna träffade överenskommelsen om återupptagande i huvudsak av bestämmelserna från tiden före år 1906 men därjämte även sökt taga hänsyn till de sedan dess ändrade förhållandena och de särskilda önskemål, som genom infordrade utlåtanden, mötesresolutioner eller eljest kommit till myndigheternas kännedom.

Propositionen.

De i förevarande proposition framförda förslag om ändringar i nu gällande gränstrafikbestämmelser äro i huvudsaklig del byggda på skandinaviska avdelningens ovanberörda framställning.

Den viktigaste av de sålunda föreslagna ändringarna avser införande av vissa lättnader jämväl för gränstrakterna söder om Mitandersfors i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gällde före år 1906.

I fråga om de varuslag, för vilka tullfrihet må åtnjutas, har någon förändring icke föreslagits. Däremot innefattar propositionen förslag till vissa ändringar i fråga om de till tullfri införsel medgivna kvantiteterna. Sålunda har med hänsyn till penningvärdets fall en allmän höjning vidtagits beträffande de maximivärden, varigenom de tullfria kvantiteterna i fråga om en del varuslag bestämts. Härjämte har, huvudsakligen i syfte att tillgodose av gränsbefolkningen framställda önskemål, för vissa delar av gränsen beträffande en del varuslag föreslagits höjning av nämnda maximivärden utöver vad som betingats av penningvärdets fall ävensom i övrigt vidtagits ökning av de kvantiteter, för vilka tullfrihet må åtnjutas. Såsom följd av de sålunda föreslagna förändringarna har i propositionen framlagts förslag om en ny indelning av gränsen i nu ifrågavarande avseende.

Till förtydligande av föreskrifterna om de kvantiteter av olika varuslag, som må tullfritt införas, har Kungl. Maj:t föreslagit införande av stadgande därom att, därest flera medlemmar av ett hushåll resa samtidigt, tullfrihet får åtnjutas endast av en bland dem.

Beträffande de övriga ändringar av allmännares innebörd, vilka i propositionen föreslagits, är att märka en uttrycklig begränsning av rätten till tullfri införsel till att avse allenast sådana varupartier, som uteslutande äro avsedda för gränsbefolkningens hushållsbehov. I skandinaviska avdelningens ovan omnämnda skrivelse av den 22 mars 1921 anfördes angående förslaget i denna del följande:

»Enligt gällande bestämmelser för gränshandeln äger, med få undantag, resande, som annorledes än med järnväg färdas över riksgränsen norr om gränstationen i Mitandersfors, att på vissa villkor för eget behov tullfritt medföra vissa mindre varupartier. Detta medgivande avser enligt avdelningens förmenande i första hand att möjliggöra för gränsbefolkningen inköp av varor till egen konsumtion å närmaste handelsplats, utan att den omständigheten, att inköpsorten är belägen på andra sidan gränsen, skall medföra några särskilda kostnader. Med hänsyn härtill och då givetvis icke förefinnes något skäl att medgiva samtliga resande, oberoende av boningsorten, denna förmån, har avdelningen i det föreliggande förslaget, med ändring av nu gällande regel i detta avseende, begränsat rätten till tullfri införsel till att avse endast sådana varupartier, som uteslutande äro avsedda för gränsbefolkningens hushållsbehov. Stadgandet härom har, såsom i viss mån angivande syftet med de beviljade lättnaderna för gränshandeln, ansetts böra intagas uti § 5 första punkten. Vad beträffar innebörden av begreppet gränsbefolkning tillåter sig avdelningen framhålla, att detta uttryck användes i såväl § 8 som § 9 i nu gällande tulltaxeförordning. Med hänsyn till den väsentliga betydelse för tillämpningen av bestämmelserna angående gränshandeln, som detta uttryck kommer att erhålla, därest avdelningens förslag i nu anförda punkt vinner godkännande, torde emellertid särskilda föreskrifter angående tolkningen av uttrycket gränsbefolkning lämpligen böra utfärdas av generaltullstyrelsen.»

Vidare hava i propositionen i visst hänseende föreslagits förändrade bestämmelser i fråga om sättet för införseln av tullfri vara. Enligt nu gällande bestämmelser avser den medgivna tullfriheten endast varor, som införas annorledes än med järnväg, under det att före 1906 tullfrihet gällde vid alla färder över gränsen landvägen, således även för järnvägsresor. I propositionen har nu i enlighet med skandinaviska avdelningens hemställan föreslagits en återgång till de före år 1906 i berörda hänseende gällande bestämmelser i så måtto, att tullfrihet måtte medgivas vid resa intill första vid järnvägen belägna tullkammare. Beträffande förslaget i denna del anförde skandinaviska avdelningen i sin nyssnämnda skrivelse den 22 mars 1921, att avdelningen med hänsyn till från tullverkets sida yppade farhågor, att medgivande av tullfrihet vid järnvägsresa skulle, särskilt i de södra gränstrakterna, komma att missbrukas, därest icke omfattande kontrollåtgärder till förhindrande härav vidtoges, ansåge en fullständig återgång till de före år 1906 härutinnan gällande bestämmelserna icke böra äga rum.

Enligt hittillsvarande bestämmelser är tullfrihet icke medgiven för varor, vilka införas i handelsavsikt. I denna regel har i propositionen föreslagits den inskränkningen, att generaltullstyrelsen skulle erhålla bemyndigande att för särskilda fall medgiva tullfrihet för dylika varor. Enligt uttalande av skandinaviska avdelningen är avdelningens förslag i denna del tillkommet med hänsyn till förhållandena i vissa av de nordligaste gränstrakterna. Från befolkningen i dessa trakter hade nämligen framhållits, att vissa lanthandlande därstädes vore hänvisade till att hämta sina för avsalu avsedda förnödenheter i Norge, varför något principiellt skäl för bibehållande av berörda undantag i sådana trakter icke förefunnes.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag i nyssnämnda del har i propositionen beträffande den skriftliga förklaring angående avsedd användning av medförda varor, som omförmäles i § 5 fjärde stycket, föreslagits en mindre formell ändring, nämligen att berörda förklaring, som hittills skolat avgivas under edlig förpliktelse, skall utfärdas på tro och heder.

Övriga i propositionen väckta förslag om ändringar i nu gällande bestämmelser angående gränstrafiken hava avseende på de speciella fall av tullfrihet, om vilka stadgas i § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2. Beträffande innebörden av dessa ändringar får utskottet hänvisa till författningsförslagets ordalydelse.

Motion I: 119.

I motiveringen till förenämnda motion nr 119 i första kammaren har motionären i främsta rummet uppehållit sig vid förslaget om återinförande av fri gränshandel söder om Mitandersfors. Till stöd för sitt avslagsyrkande har motionären i denna del i huvudsak anfört, att något behov av fri gränshandel för Sveriges vidkommande numera icke vore för handen beträffande dessa trakter, i det att kommunikationerna därstädes avsevärt förbättrats samt handelsbodas förefunnes överallt, där något behov kunde anses föreligga med hänsyn till befolkningens fördelning, varjämte motionären framhållit, att ett återinförande av fri gränshandel för handlandena i dessa trakter skulle innebära ett väsentligt avbräck i deras rörelse.

Beträffande de i propositionen framförda förslagen, i vad dessa avse höjning av de maximitvärden, som äro fastställda i fråga om vissa av de tullfria varuslagen, har motionären väsentligen anfört, att med hänsyn därtill att någon fasthet ännu icke ernåtts i fråga om penningvärdet tiden icke synts motionären vara inne för vidtagande av några ändringar i detta hänseende.

Till stöd för det i motionen nr 223 i andra kammaren framställda yrkandet hava anförts väsentligen enahanda skäl som i den senast omnämnda motionen, nämligen att ur svensk synpunkt något behov icke förefunnes av fri gränshandel söder om Mitandersfors ävensom att ett återinförande av sådan handel skulle för dessa svenska gränstrakter medföra en tillbakagång i ekonomiskt avseende. *Motion II:223*

Till motiveringen för det i motionen nr 217 i andra kammaren innefattade förslaget får utskottet tillfälle att senare i detta betänkande återkomma. *Motion II:217*

Till utskottet hava ingivits en del framställningar, innefattande yrkanden om avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition, antingen i dess helhet eller beträffande viss del av gränsen. Sålunda hava bl. a. delegerade för invånare i Strömstad och övriga gränstrakter i norra Bohuslän uttalat önskemål därom att tullfrihet icke måtte införas beträffande gränsen mellan Bohuslän och Norge. Dessa framställningar hava som regel motiverats med huvudsakligen enahanda skäl, som anförts i de ovan omförmälda motionerna nr 119 i första och nr 223 i andra kammaren. Även en framställning i propositionens syfte har till utskottet ingivits, nämligen från invånare i Björneröds och Krokens municipalsamhälle. *Till utskottet inkomna framställningar.*

I propositionen har meddelats, att norska stortinget genom beslut den 29 juni 1921 antagit en kungörelse om tullavgifter från den 1 juli 1921, vari återfunnes de nya norska bestämmelserna om gränshandeln med Sverige ävensom stadgats, att de nya bestämmelserna skulle träda i kraft från den tid, Konungen bestämde. Av nämnda bestämmelser framginge, att man i Norge i stort sett följt samma riktlinjer som de av tull- och traktatkommittén angivna. Någon indelning av gränsen i zoner med olika varukvantiteter förekomme emellertid icke i de norska bestämmelserna. Härjämte företedde dessa den olikheten med det nu föreliggande svenska förslaget, att tullfrihet medgäves även vid järnvägsresa, som utsträcktes till ort bortom första tullkammare, samt att finans- och tulldepartementet ägde bland annat i vissa fall öka de tullfria kvantiteterna. I övrigt förefunnes icke någon avsevärdare olikhet mellan de nu föreslagna svenska och de norska bestämmelserna i fråga. *De nya norska bestämmelserna.*

Utskottets
yttrande.
Förslaget
om åter-
införande av
fri gräns-
handel söder
om Mitand-
ersfors.

I fråga om Kungl. Maj:ts förslag i den del detsamma avser återinförande av fri gränshandel söder om Mitandersfors får utskottet anföra följande.

Av vad i ärendet förekommit har utskottet funnit ådagalagt, att bland den svenska gränsbefolkningen i ifrågavarande trakter en utbredd önskan om den fria gränshandelns återinförande förefinnes. De fördelar, man genom den fria gränshandeln avsett att vinna, äro huvudsakligen dels bättre tillfälle att verkställa inköp å närmaste handelsplats, oberoende av huruvida denna är belägen på den ena eller andra sidan av gränsen, dels ock förbättrade avsättningsmöjligheter för egna produkter. Jämväl utskottet håller före, att genom ett återinförande av den fria gränshandeln i dessa trakter väsentliga fördelar äro att vinna för den övervägande delen av den svenska gränsbefolkningen. De farhågor, som i motionerna nr 119 i första kammaren och nr 223 i andra kammaren ävensom i vissa, ovan omnämnda till utskottet inkomna framställningar uttalats därom, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del skulle betyda en väsentlig tillbakagång för den svenska handeln i ifrågavarande trakter, synas utskottet överdrivna. Därest, såsom utskottet förutsätter, rätten till fri gränshandel förbehålles den del av gränsbefolkningen, som därav kan hava legitimt behov, torde några allvarliga olägenheter för de köpmän, om vilka här är fråga, icke vara att förvänta. Utskottet har sålunda funnit de med ett återinförande av den fria gränshandeln förenade fördelarna i stort sett vara större än de olägenheter, som kunna vara därmed förbundna. På sålunda i korthet angivna skäl har utskottet funnit sig i huvudsak böra biträda förslaget i denna del. Endast i ett visst avseende har utskottet funnit anledning till erinran mot detsamma, nämligen i fråga om maximivärdena å de tullfria kvantiteterna av vävnader och »andra varor». Dessa voro före den fria gränshandelns upphävande år 1906 fastställda till respektive 25 och 20 kronor, men höjning har nu föreslagits till 75 respektive 60 kronor. En så avsevärd höjning har synits utskottet icke vara betingad av penningvärdets fall sedan år 1906 och således innebära en utvidgning av den tullfrihet, som gällde före gränshandelns upphävande. En dylik avvikelse från den princip, som legat till grund för förslaget i denna del, har utskottet icke funnit sig kunna förorda, i all synnerhet som motsvarande värden enligt de norska bestämmelserna uppgå till betydligt lägre belopp eller till 50 respektive 40 kronor. För egen del vill utskottet föreslå, att ifrågavarande maximivärden fastställas till samma belopp, som sålunda bestämts för Norges vidkommande.

Vidkommande förslaget om medgivande i vissa fall av tullfrihet jämväl vid införsel i handelsavsikt har utskottet på grund av de utav skandinaviska avdelningen anförda, här ovan återgivna skäl funnit sig böra i sak ansluta sig till detsamma.

*Tullfrihet vid
införsel i
handelsavsikt*

Beträffande frågan om den myndighet, vilken bestämmanderätten angående tullfrihet vid dylik införsel bör tillkomma, har departementschefen till statsrådsprotokollet anført, att avgörandet av ärenden rörande sådan tullfrihet syntes kunna ofta förutsätta utredningar av den art, att underordnad myndighet icke förmådde att på egen hand tillfredsställande verkställa desamma, samt att departementschefen med hänsyn härtill ansåge, att dylika frågor icke borde prövas av de lokala tullmyndigheterna utan borde hänskjutas till generaltullstyrelsen.

Till stöd för det från Kungl. Maj:ts förslag i denna punkt avvikande yrkande, som framförts i motionen nr 217 i andra kammaren, har motionären i huvudsak anført, att prövningen av sådana frågor borde vara så anordnad, att minsta möjliga besvär förorsakades, ävensom att det syntes motionären tillräckligt att åt generaltullstyrelsen överlämna bestämmandet av de allmänna riktlinjerna för ifrågavarande införsel, under det att beträffande tillämpningen det borde få bero på de lokala myndigheternas beprövande.

Utskottet har funnit den i nyssnämnda motion föreslagna lättnaden vid behandlingen av ifrågavarande ärenden kunna hava goda skäl för sig, särskilt beträffande sådana gränstrakter, där den förmån, varom nu är fråga, kan antagas komma att bliva av allmännare betydelse. Utskottet har emellertid ansett den sålunda föreslagna lättnaden icke böra ifrågasättas för andra fall än sådana, där densamma är nödvändig, för att icke den med tullfriheten avsedda nyttan skall äventyras. Då emellertid någon utredning i sistnämnda hänseende icke stått utskottet till buds, men utskottet å andra sidan icke funnit lämpligt, att den utvidgade tullfrihet i övrigt, varom här är fråga, fördröjes av en sådan utredning, har utskottet velat förorda, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även i nu förevarande del, i sin skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet anhåller, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, huruvida och i vilken omfattning lättnader i ovanberörda avseende må kunna beredas, samt, därest förhållandena skulle därtill föranleda, för en kommande riksdag framlägga förslag i ämnet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot bifall till Kungl. Maj:ts förslag därom, att bestämmanderätten beträffande tidpunkten för ikraftträdandet skall tillkomma Kungl. Maj:t, har dock velat fram-

Förordningens ikraftträdande.

hålla nödvändigheten av, att Kungl. Maj:t vid denna frågas avgörande tager särskild hänsyn till de säregna förhållanden, som kristiden framkallat.

Övriga
förslag.

Vad Kungl. Maj:ts proposition ävensom motionerna i ämnet i övrigt innehålla har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte

A) med avslag å motionerna I:119 av herr K. A. Nilson och II:223 av herr Osberg m. fl. samt med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 114 icke kunnat oförändrad godkännas,

1) antaga ovan införda förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911, dock med den ändring att § 5 i nedan angivna delar erhåller följande ändrade lydelse:

§ 5.

Vid resa — — — nämligen:

I. över gränsen — — —

spannmål, malen, 25 kilogram,

vävnader, alla slag, till ett sammanlagt

värde av 50 kronor

samt

andra varor till ett sammanlagt värde av 40 kronor;

II. över gränsen — — — stadgat.

2) besluta, att förordningen skall träda i kraft å dag, Kungl. Maj:t bestämmer; samt

B) i anledning av motionen II: 217 av herr Lindberg i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning av frågan, huruvida och i vilken omfattning den i Kungl. Maj:ts förslag beträffande § 5 tulltaxeförordningen generaltullstyrelsen tillerkända befogenhet att medgiva undantag från den i samma paragraf meddelade bestämmelsen

beträffande fall, då tullfrihet icke äger rum, må kunna överflyttas till lokala tullmyndigheter, samt att Kungl. Maj:t ville, därest utredningen därtill föranleder, för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Stockholm den 15 maj 1922.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Antonsson, K. A. Nilson, Wigforss, Rosén, Björnsson, Rune*), Bårg i Katrineholm, Jönsson i Boa, Sköld, Johansson i Kälkebo, Olsson i Ramsta, Vennersten, Heyman*), Carlsson i Stockholm, Bengtsson i Kullen, Lövgren i Nyborg, Björklund och Winkler.

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservation

av herrar *K. A. Nilson, Antonsson, Jönsson i Boa, Johansson i Kälkebo, Vennersten, Heyman, Bengtsson* i Kullen och *Winkler*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Den utredning, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts förvarande proposition, synes icke vara av beskaffenhet att göra ett definitivt ställningstagande till det ingalunda oväsentliga ärendet möjligt. Till en början må därvid anmärkas att det möte, som påkallade åtgärder för ändring av nu bestående förhållanden, hölls i Fredrikshald på norskt initiativ så tidigt som den 28 april 1919, alltså under högsta kristiden, och att då rådande varuknapphet och andra handelsolägenheter kunna antagas ha påverkat uttalandena vid mötet. Vidare synas de av länsstyrelserna senare inhämtade upplysningarna från gränsorterna allenast gått ut på efterforskande av gränsbefolkningens »önskan» beträffande ifrågasatt tullfrihet — något som utan vidare kunnat anses självfallet. Däremot framgår icke av handlingarna att någon egentlig utredning av

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 34 häft. (Nr 40.)

behovet av en undantagsställning för gränsbefolkningen i Bohuslän, Dalsland och södra Värmland föreläge i likhet med vad som vore fallet med norra Värmland, Dalarna, Härjedalen och nordligare trakter. Propositionen har i stort sett intet att meddela om kommunikations- och handelsförhållanden på dessa orter, som inbegripas under zon I, med undantag för att länsstyrelserna i Göteborg och Vänersborg något antyda, att kommunikationsförhållandena förbättrats sedan den s. k. lilla gränshandeln upphört.

Och vad handelsförhållandena beträffar synas uppgifter därom icke ha inhämtats vare sig från den svenska stad, Strömstad, som framför andra nu under 16 år varit särskilt Bohusläns centrala handelsplats eller från andra med handelsförhållandena förtrogna.

Icke heller föreligger någon som helst utredning om de följder öppnandet av fri gränshandel i nu omhandlade trakter med gott och givande jordbruk kan hava för jordbruksnäringen liksom för industrien.

Emellertid har utskottet under ärendets behandling mottagit ett stort antal framställningar från korporationer och enskilda på ovanberörda orter, vilka i skrivelser, mötesresolutioner och uttalanden göra gällande, att mycket vitala allmänna, samhällseliga och handelsintressen blivit obeaktade eller förbisedda. Så hava Strömstads stadsfullmäktige dels genom sin ordförande inför utskottet framfört sina bekymmer för framtiden och dels i särskild skrivelse, under påpekande att saken gällde »en livsfråga» för staden hemställt om förnyad utredning. Vidare har handelskammaren i Karlstad, till vars intressesfär hela det omhandlade området (zon I) hör, i utförlig skrivelse gjort gällande, att med de storartade vägförbättringar och kanaliseringar, som under senaste åren åvägabragts i berörda trakter, alldeles icke föreläge något behov från kommunikations-synpunkt att särställa gränsbefolkningen liksom också handelsförhållandena vad tillgång, prisställning och handelsplatser beträffar icke heller påkalla föreslagna särskilda åtgärder, vilka icke kunde gagna utan i stället »bli till stort men för betydelsefulla svenska intressen». Ytterligare hava liknande framställningar ingått från såväl grupper av tjänstemän och andra konsumenter i Strömstad med stadens borgmästare i spetsen som ock från arbetaregrupper (Svenska livsmedelsarbetareförbundets avdelning nr 27) liksom från fiskarebefolkningen å Koster m. fl., framhållande de svårigheter som i flera hänseenden kunna medfölja ett bifall till propositionen.

Jämväl gränsbevakningspersonalen har påvisat, med erfarenhet från tiden före 1906, de svårigheter som en tullfrihet i föreslagen utsträckning framkallar i ordnings- och bevakningshänseende och utsikterna för

en okontrollerbar smugglaretrafik, som komme att frodas i hägnet av »friheten» och med hjälp av de utomordentligt gynnsamma kommunikationslederna, speciellt vid Idefjorden.

Utskottet har icke kunnat frånkomma, att de sålunda framförda skälen mot att nu antaga Kungl. Maj:ts förslag äro beaktansvärda. Då också därtill kommit, att, enligt vad utskottet erfarit, landshövdingarna i såväl Göteborg som Vänersborg numera funnit en förnyad och grundligare utredning av förhållandena påkallad, har utskottet ansett sig böra med ett avstyrkande av det nu föreliggande förslaget förorda sådan förnyad, allsidig, ingående och till olika intressen hänsyntagande utredning, i vad det gäller förhållandena söder om Mitandersfors tullstation i Värmland.

Det förslag, som eventuellt kan bli följden av denna utredning, bör givetvis också avväga de tullfria kvantiteterna till full likhet med de norska bestämmelserna — vilket i det föreliggande icke är fallet.

Beträffande åter föreslagna mindre förändringar av nu gällande tullfrihetsbestämmelser för gränsbefolkningen norr om Mitandersfors vore därom icke mycket att säga, men då förslaget torde böra utgöra ett odelat helt har utskottet ansett att med dessa förändringar också borde kunna anstå, till dess ärendet återkommer till riksdagens beprövande. Då de nuvarande bestämmelserna utan vidare klagomål tillämpats i sexton år, däri dyrtiden inbegripen, torde något men icke vara att befara, om de också nu, sedan prisnivån så avsevärt sjunkit, i varje fall få gälla ytterligare ett år, i avbidan på den ifrågasatta utredningen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa

att Kungl. Maj:ts proposition nr 114 icke måtte vinna riksdagens bifall.»